

RAMAZAN ÇABUK GEÇTİ*

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü lillâhi rabbi'l-âlemîn... Kemâ yenbağî li-celâli vechihî ve li-azîmi sultânih... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ ve senedinâ ve mededinâ muhammedin ve alâ âlihî ve sahibihî ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn... Emmâ ba'd...

Aziz ve muhterem kardeşlerim! Hoş geldiniz... Allah, hepinize dünya ve ahiretin her türlü güzelliklerini, hayırlarını, mükâfatlarını ihsan eylesin...

Sevinçli bir ay içindeyiz. Son derece hayırlı, bereketli, sevaplı, mükâfatlı, güzel bir ay. Çabucak geçti... Biliyorsunuz bir şey sevildiği zaman çabuk geçer. Sıkıntılı dakikalar geçmek bilmez; hastalıklar, ağrılar geçmek bilmez ama, hoş vakitler çarçabuk geçiverir. O kadar tatlı ki bu ay, doğrusu biz de nasıl oldu da böyle 26 gününü geçiriverdik hayret ediyoruz. Daha dün gibi geliyor, hayret ediyorum şahsen kendim ben, çok çabuk geçti...

Bu gece, Peygamber SAS Efendimiz'den rivâyet edilen hadis-i şerîflere göre, Allah tarafından unutturulmuş, saklanmış, gizlenmiş, dikkatli olarak, belirli bir sebebe dayalı olarak gizlenmiş olmakla beraber, çok kuvvetli bir ihtimal olarak Kadir Gecesidir.

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

Kadir Gecesi, böyle bir mübarek kandil, sevdiğimiz, kutladığımız mübarek kandillerden Üç Ayların sonundaki kandil.

Receb ayı girdiği zaman, Receb ayının ilk cuma gecesi Regâib Kandili. Meleklerin çok rağbet ettiği, rağbet kelimesiyle ilgili *regâib* kelimesi, çoğul sîgasıyla. Yâni rağbet edilen pek çok güzelliklerin içinde bulunduğu, muhteşem, güzel bir gece. Regâib Gecesi üç ay önce geçti.

Ondan sonra, Receb'in 27'sinde –Receb ayı, bundan iki ay önceki kamerî aylardan– Mi'rac Kandili geçti. Mi'rac Kandili, Peygamber SAS Efendimiz'in hiçbir kula nasib olmamış çok büyük bir iltifata, çok büyük bir davete mazhar olduğu ve çok büyük müşahedeler, gözlemler görüp, çok büyük seyranlar eyleyip bize anlattığı, çok değerli bir gece... O da geçti.

Ondan sonra, mübarek Şa'ban ayı geldi. Şa'ban ayının ortasında da Berat Kandilimiz var. Berat Kandili de, Duhan Sûresi'nde baştaki ayetlerde anlatılan gecedir diye bazı alimler tarafından beyan ediliyor.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm:

حَم وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةٍ
مُبَارَكَةٍ إِنَّا كُنَّا مُنذِرِينَ فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ
حَكِيمٍ أَمْرًا مِنْ عِنْدِنَا إِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ رَحْمَةً
مِنْ رَبِّكَ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ رَبِّ السَّمَاوَاتِ

وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا إِنْ كُنْتُمْ مُوقِنِينَ لَا إِلَهَ إِلَّا
هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ

(الدخان: ٨-١)

(Hâ mîm. Ve'l-kitâbi'l-mübîn. Innâ enzelnâhü fî
leyletin mübâreketin innâ künnâ münzirîn. Fîhâ
yüfraku küllü emrin hakîm. Emren min indinâ,
innâ künnâ mürsilîn. Rahmeten min rabbik,
innehû hüve's-semîu'l-alîm. Rabbü's-semâvâti
ve'l-ardı ve mâ beynehümâ in küntüm mûkînîn.
Lâ ilâhe illâ hüve yuhyî ve yümît, rabbüküm
ve rabbü âbâikümü'l-evvelîn.) (Duhan, 44/1-8)
Sadaka'llahu'l-azîm.

[Hâ, mîm. Apaçık olan Kitab'a andolsun ki, biz onu (Kur'an'ı) mübarek bir gecede indirdik. Kuşkusuz biz uyarıcıyızdır. Her hikmetli işe o gecede hükmedilir. Yani, katımızdan verilen her emir. Çünkü biz, peygamberler göndermekteyiz. Senin Rabbinin acıması gereği olarak, gönderdiğimiz elçilere o gece emirlerimizi bir bir açıklar, vahiylerimizi bildiririz .Doğrusu o işitendir bilendir. Eğer kesin olarak inanıyorsanız bilin ki Allah göklerin, yerin ve ikisi arasında bulunanların Rabbidir. Ondan başka ilâh yoktur. Her şeyi o diriltir ve öldürür. Sizin de Rabbiniz, önceki atalarınızın da Rabbidir.] (Duhan, 44/1-8)

Burada mübarek bir geceden bahsediliyor. Bu mübarek gecede çok mühim kararların alındığını, ilâhî kararların, mukadderâta ait kararların alındığı bildiriliyor. Çok önemli

kararların kararlaştırıldığı, mübarek bir gece olarak anlatılıyor.

Bu gece üzerinde alimlerin iki görüşü var. Bir kısmı, burada (*innâ enzelnâhu fî leyletin mübâreketin*) “Biz onu mübarek bir gecede indirdik.” cümlesinden yakalayarak; “Onu dediği Kur’an-ı Kerim’dir. Kur’an-i Kerim’in de Kadir Gecesinde indirildiği;

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ

(القدر: ١)

(*Innâ enzelnâhü fî leyleti’l-kadri*) “Biz onu Kadir Gecesi’nde indirdik.” (Kadir, 79/1) diye belirtildiği için, bu Duhan Sûresi’nin başındaki ayet-i kerime de Kadir Gecesini bildiriyor demişler.” bazı alimler.

Bazı alimler de, “Buradaki *hu* zamiri o demek, o Kur’an-ı Kerim’e mi gidiyor, yoksa daha başka ince anlamları var mı?.. Hadis-i şerîflere göre bu Şa’ban’ın 15. gecesi bir senelik yapılacak mukadderât faaliyetlerinin meleklerle telkini gecesidir diye, Peygamber Efendimiz’den hadis-i şerîfte bildirildiğine göre; bu ayrı gecedir, Kadir Gecesi ayrı gecedir.” diye bildirmişler.

a. Kadir Gecesi’nin Özellikleri

Demek ki, o ayetler de Kadir Gecesiyle ilgili olabilir ama, Kadir gecesiyle ilgili elimizde, karşımızda, Kur’an-ı Kerimimizde Kadir Sûresi var. Sûretü’l-Kadr...

Bi’smi’llâhi’r-rahmâni’r-rahîm:

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ
الْقَدْرِ لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ تَنَزَّلُ الْمَلَائِكَةُ
وَالرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ مِنْ كُلِّ أَمْرٍ سَلَامٌ هِيَ
حَتَّى مَطْلَعِ الْفَجْرِ

(القدر:ه-١)

(Innâ enzelnâhü fî leyleti'l-kadr. Ve mâ edrâke mâ leyletü'lkadr. Leyletü'l-kadri hayrun min elfi şehr. Tenezzelü'l-melâiketü ve'r-rûhu fîhâ bi-izni rabbihim min külli emr, selâmün hiye hattâ matlai'l-fecr.) (Kadir, 97/1-5)

Bu, müstakil, başlıbaşına Kadir Gecesine tahsis edilmiş bir sûre. Burada belirtiliyor ki: *(Innâ enzelnâhü fî leyleti'l-kadr)* Kadir Gecesinde bir muazzam olay olmuş, “Biz onu Kadir gecesinde indirdik.” buyuruyor Allah-u Teâlâ Hazretleri. Onu dediği, Kur'an-ı Kerim. “Kur'an-ı Kerim'i Kadir Gecesinde indirdik demiş oluyor böylece denmiş oluyor.

Kadir Gecesinde nasıl inmiş Kur'an-ı Kerim? Bütünüyle, 6242 ayet-i kerimelik Kur'an-ı Kerim bir gecede nasıl inmiş?.. Abdullah ibn-i Abbas RA buyuruyor ki:

“Kur'an-ı Kerim, bir gecede mukadderâtın yazılı olduğu Levh-i Mahfuz'dan semâ-i dünyaya indirildi. O indirildiği semâ-i dünyadaki Beytü'l-izze'den, 23 senede, olayların gelişmesine göre, toplu toplu, demet demet ayet-i kerimeler Peygamber Efendimiz'e bildirildi.”

Demek ki semâ-i dünyaya bir toplu gelişi var Levh-i Mahfuz'dan, o gece olmuş oluyor Kadir Gecesi... Demek ki Kur'an- ı Kerim'in bize, semâ-i dünyaya indirildiği bir muhteşem gece Kadir Gecesi.

Bu Kadir Gecesinin bir özelliği de, üçüncü ayet-i kerimede belirtiliyor:

(*Leyletü'l-kadri hayrun min elfi şehri*) "Kadir gecesi bin aydan daha hayırlıdır." Bin tane ay... İnsan bin ay ibadet etse, namaz kılsa, tesbih namazı kılsa, cihad eylese, yapılacak sevaplı bütün işleri yapsa; ondan daha hayırlı bu Kadir Gecesi... Bir Kadir Gecesi bin aylık ibadetten daha hayırlı. (*Hayrun min elfi şehri*) Bin aydan daha üstün bir gece...

Tabii bu, Cenâb-ı Hakk'ın çok büyük bir ikramı. Bunun hakkında rivayetler var, onları okuyayım.

b. Bin Ay Cihad Eden Kimse

Peygamber Efendimiz'den rivâyet edilmiş ki, Mücahid Rh.A'ten nakledildiğine göre:¹

أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَكَرَ رَجُلًا مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ لَبَسَ السِّلَاحَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَلْفَ شَهْرٍ قَالَ فَعَجِبَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ ذَلِكَ قَالَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ وَمَا أَدْرَاكَ مَا

¹ Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.306, no:8305; İbn-i Ebî Hâtim, *Tefsir*, c.XII, s.434, Kadir Sûresi; Mücâhid Rh.A'ten.

لَيْلَةُ الْقَدْرِ لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ الَّتِي
لَبَسَ ذَلِكَ الرَّجُلُ السِّلَاحَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَلْفَ شَهْرٍ

(ابن ابى حاتم عن مجاهد)

(Enne'n-nebiyye SAS zekere racülen min benî
isrâîle lebise'ssilâha fî sebîli'llâhi elfe şehr.
Kàle: Fea'cibe'l-müslimûne min zâlike. Kàle:
Feenzela'llâhu azze ve celle: "İnnâ enzelnâhu fî
leyleti'l-kadr. Ve mâ edrâke mâ leyletü'l-kadr.
Leyletü'l-kadri hayrun min elfi şehr..." Elletî
lebise zâlike'r-racülü es-silâha fî sebili'llahi
elfe şehr.)

Peygamber Efendimiz, Allah-u Teâlâ Hazret-
leri'nin kendisine öğrettiği, bildirdiği, mânevî
imkanlarla öğrettiği bilgilerle eski ümmetlerin
hallerini ahabına anlatırdı. Eski ümmetlerde-
ki mübarek insanların, hayatlarını nasıl geçir-
diğine dair bilgiler verirdi sohbetlerde. Hadis-i
şeriflerin bir kısmı, eski devirlerle ilgili çok kıy-
metli bilgileri ihtiva ediyor.

O bilgilerin arasında bir sohbetinde, Peygamber
Efendimiz Benî İsrâil'den bir kişinin, bin ay
belinde kılıcı, Cenâb-ı Hakk'ın yolunda ömrünü
cihadla geçirdiğini anlatmış. Konu buymuş.

Bunu müslümanlar duyunca, "Mâşâallah!"
demişler, hayret etmişler, hayran kalmışlar. Bin
ay Allah yolunda çarpışmış, çalışmış, ömrünü
Allah'ın rızası yolunda geçirmiş.

Bin ay, biliyorsunuz 83 sene kadar eder. Bini
onikiye böldüğünüz zaman, 83 eder. 83 yıl bir
ömürdür. Aşağı yukarı 7 iyi yaşayan bir insanın

ömrü. Bu 83 yıla Kur'an-ı Kerim'de bir de başka bir isim de veriliyor bir ömre; *hukub* deniliyor. *Hukub*; *ha* harfi, *kaf* harfi, *be* harfiyle yazılıyor. Çoğulu *ahkàb* geliyor. Bunu da ömür diye tercüme edebiliriz. Ama ne kadar?.. Aşağı yukarı açıklamalara bakılırsa lügatlardan, 80 küsür kadar. Yâni benim iki bilgiyi birleştirmeme göre, demek ki bin ay gibi oluyor bir ömür.

Allah yolunda bir ömür geçirip de sevaplar kazanınca, sahabe-i kiram hayran kalmışlar, hayret etmişler, mâşâallah demişler. Onun üzerine Allah-u Teâlâ Hazretleri: “Kadir gecesini size ihsân eyledim, Kadir Gecesi bin aydan daha hayırlıdır.” diye bu müjdeli sûreyi Peygamber Efendimiz'e indirmiş.

El-hamdü lillah!.. Demek ki Ümmet-i Muhammed'e Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin çok büyük bir müstesna hediyesi. İnsanın, bir ömür boyu ibadet ederek kazanacağı sevabı, Allah-u Teâlâ Hazretleri Peygamber Efendimiz'e, ümmetine, bizlere —yâni biz de onun ümmetiyiz— bu imkânı ihsan etmiş. Bunu yakaladığımız zaman, yâni bu Kadir Gecesinde ibadet ettiğimiz zaman, bir ömür boyu kazanılacak sevapları, başkalarının bir ömür çalışarak kazanacakları sevapları kazanabileceğiz. Büyük bir ikram...

c. Bin Ay İbadet Eden Kimseler

Bu konuda Ali ibn-i Urve'den ikinci bir rivâyet de şöyle:²

² İbn-i Ebî Hâtim, *Tefsir*, c.XII, s.435, Kadir Sûresi; İbn-i Kesir, *Tefsir*, c.VIII, s.443; Ali ibn-i Urve RA'dan.

ذَكَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمًا أَرْبَعَةً
 مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ عَبَدُوا اللَّهَ ثَمَانِينَ عَامًا لَمْ
 يَعْصُوهُ طَرْفَةَ عَيْنٍ فَذَكَرَ أَيُّوبَ وَزَكَرِيَّا وَحِزْقِيلَ
 بَنَ الْعَجُوزِ وَيُوشَعَ بْنَ نُونٍ قَالَ فَعَجِبَ أَصْحَابُ
 رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ ذَلِكَ فَآتَاهُ
 جِبْرِيلُ فَقَالَ يَا مُحَمَّدُ عَجِبْتُ أُمَّتِكَ مِنْ عِبَادَةِ
 هَؤُلَاءِ النَّفَرِ ثَمَانِينَ سَنَةً لَمْ يَعْصُوهُ طَرْفَةَ عَيْنٍ
 فَقَدْ أَنْزَلَ اللَّهُ خَيْرًا مِنْ ذَلِكَ فَقَرَأَ عَلَيْهِ إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ
 فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ لَيْلَةٌ
 الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ هَذَا أَفْضَلُ مِمَّا عَجِبْتَ
 أَنْتَ وَأُمَّتِكَ فَسُرَّ بِذَلِكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
 عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالنَّاسُ مَعَهُ

(ابن ابى حاتم عن على بن عروة)

*(Zekera rasûlü'llâh SAS yevmen, erbaaten min
 benî isrâile abedu'llâhe semânîne àmen lem
 ya'sùhu tarfete aynin, fezekere eyyûb, ve ze-
 keriyyâ, ve hızkîl, ve yûşâ. Kàle: Feacibe ashà-
 bü rasûli'llâh SAS min zâlik. Feetâhu cibrîlü,
 fekàle: Yâ muhammed, acibet ümmetüke min
 ibâdeti hâülâi'n-neferi semânîne seneten lem
 ya'sùhu tarfete aynin fekad enzela'llâhu hay-*

ran min zâlike, fekarâa aleyhi: Innâ enzelnâhu fî leyleti'l-kadr... Hâzâ efdalü mimmâ acibte ente ve ümmetüke. Kâle: Feserre bi-zâlike rasûlü'llâh SAS, ve'n-nâsü meahû.)

Ali ibn-i Urve'den gelen bu rivayete göre, Peygamber Efendimiz bir sohbetinde benî İsrail'den dört mübarek zâtı anlatmış. Bu dört mübarek zâtın isimleri: Eyyüb AS, Zekeriyâ AS, Hezkîl AS, Yûşâ AS... Bu dört zâtın nasıl ömür geçirdiğini anlatmış.

(Abedu'llâhe semânîne âmen) “Seksen yıl Cenâb-ı Hakk'a ibadet etmişler; *(lem ya'sûhu tarafete aynin)* bir göz yumup, kapatıp açınaya kadar, bir göz kırpıştıracak zaman bile Cenâb-ı Hakk'a isyan etmemişler 80 yıllık ömürlerinde... Öyle güzel geçirmişler ömürlerini bu mübarekler.

Zekeriyâ AS'ı biliyoruz, kabri, makamı Haleb şehrinde. Camisi var, Zekeriyâ Camisi var. Orada ziyaret nasib oldu.

Eyyüb AS'da bizim memleketimizde, Urfa'da makamı var. Orada cami ve diğer ziyaretgâhlar var.

Yûşâ AS da, Mûsâ AS'ın ashabından, yiğit bir delikanlı, komutan. Çok başarılı işler yapmış. O da Kehf Sûresi'nde *şetâ* diye Mûsâ AS'ın yanındaki yiğit kişi diye geçiyor. İsmi geçmiyor ama, öyle anılıyor. Bir de Hızkîl AS... Bu dört zât. Bunlar böyle 80 yılı Allah'a çok güzel ibadet ederek geçirmişler diye anlatmış Peygamber Efendimiz.

(Feacibe ashâbü rasûli'llâh SAS min zâlike)

Peygamber Efendimiz'in ashabı RA, bundan hayran kalmışlar, mâşâallah demişler, biz böyle yapamayız gibi düşünmüşler. Bunun üzerine Cebrâil AS gelmiş ve Peygamber Efendimiz'e buyurmuş ki:

“—Yâ Muhammed AS, sen ve ümmetin, ashabın, bu dört kişinin seksen yıl Allah'a bir göz yumup kırıpıştırarak kadar kısa zamanda bile isyan etmeden, seksen yıl güzel ömür geçirdiklerine hayran kaldınız, beğendiniz, imrendiniz ya; onun üzerine Allah-u Teâlâ Hazretleri bundan daha hayırlısını size ihsan eyledi, indirdi.” diye, (*Innâ enzelnâhu*) sûresini okumuş.

İşte bu iki rivayetten anlaşılıyor ki, Allah-u Teâlâ Hazretleri Peygamber Efendimiz'in ümmetine, dolayısıyla bize böyle büyük bir ihsân, büyük bir imkân lütfeylemiş. El-hamdü lillah!..

d. Kadir Gecesi'nin Zamanı

Şimdi bu Kadir Gecesi tamam, iyi de, hangi gece bu Kadir Gecesi?.. Bu Kadir Gecesi'yle ilgili rivayeti okuyalım hadis-i

şerîflerden. Her akşam burada hadis-i şerîf okuyorduk, ama bu akşam Kadir Gecesi diye bu bilgileri taşıyan hadis-i şerîfleri okuyoruz.

Ebû Zerr-i Gıfârî Hazretleri, Peygamber Efendimiz'in meşhur sahabisi. Peygamber Efendimiz'e çok candan bağlı, gayretli bir mübarek zât. O demiş ki:

أَنَا كُنْتُ أَسْأَلُ النَّاسَ عَنْهَا قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ

أَخْبَرَنِي عَنْ لَيْلَةِ الْقَدْرِ أَفِي رَمَضَانَ هِيَ أَوْ فِي
غَيْرِهِ قَالَ بَلْ هِيَ فِي رَمَضَانَ قُلْتُ تَكُونُ مَعَ
الْأَنْبِيَاءِ مَا كَانُوا فَإِذَا قُبِضُوا رُفِعَتْ أُمَّ هِيَ إِلَى
يَوْمِ الْقِيَامَةِ قَالَ بَلْ هِيَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ

(*Ene küntü es'elü'n-nâse anhâ*) “Ben bu Kadir Gecesi’ni öğrenmek için etrafımdaki arkadaşlara soruyordum, bu Kadir Gecesi hakkında bilginiz nedir diye soruyordum. (*Kultü*) Bu arada Peygamber Efendimiz’e de...” İmkân geçmiş eline Ebû Zerr-i Gıfârî Hazretleri’nin, demiş ki:

(*Yâ rasûla’llâh, ahbirnî an leyleti’l-kadri e fî ramadân hiye ev fî gayrihî*) “Bu Kadir Gecesi’ni anladık. Kur’an-ı Kerim’de bin aydan daha hayırlı olduğunu belirten sure de var, okuyoruz. Bu Kadir Gecesi Ramazan ayı içinde mi yâ Rasûlallah, yoksa Ramazan’ın dışındaki bir başka ayda mı? Zamanı neresi?..” diye Peygamber Efendimiz’e sormuş Ebû Zerr-i Gıfârî.

Peygamber Efendimiz buyuruyor ki: (*Bel hiye fî ramadàn*) Başkasında değil, Ramazan’ın içinde... Kesin olarak Kadir Gecesinin Ramazan’da olduğunu, böylece cevabında buyurmuş.

(*Kultü tekünü meal’l-enbiyâu mâ kânû feizâ kubidû rıfaat em hiye ilâ yevmi’l-kıyâme*) “Yâ Rasûlallah! Bu, peygamberlerin hayatları zamanında olan bir şey mi, peygamberlerin bereketinden olan bir şey mi, peygamber ahirete göçerse kaldırılacak bir şey mi; yoksa peygamber

ahirete göçse de, kıyamete kadar bu sevaplı gece bir fırsat olarak mü'minlerin elinde olacak bir gece mi?" diye de sormuş.

Yâni kibarca diyor ki:

“—Yâ Rasûlallah! Bu senin yaşadığın asr-ı saadete mahsus bir gece mi, sen varsın aramızda, başımızın tâcısın, gözümüzün sevincisin, gönlümüzün şenliğisin, senin bereketine mi, sen gidince yok mu olacak bu fırsat, müslümanların elinden kaçacak mı yoksa kıyamete kadar her Ramazan'da olacak mı bu gece?” diye bunu da sormuş.

İyi ki de sormuş, RA. Peygamber Efendimiz SAS buyuruyor ki:

(*Men hiye ilâ yevmi'l-kıyâme*) “Evet, sırf benim yaşadığım asr-ı saadetime, sırf bana, benim ömrüme, hayatıma mahsus değil, kıyamete kadar...”

El-hamdü lillah! Buna da hamd-ü senâlar olsun... Bu gece demek ki kıyamete kadar her müslümanın rastlayabileceği, ibadetle geçirdiği zaman çok sevapları kazanabileceği bir fırsat olarak mevcut.

Yine sormaya devam etmiş:

قُلْتُ فِي أَيِّ رَمَضَانَ هِيَ قَالَ التَّمِسُوهَا فِي الْعَشْرِ
الْأَوَّلِ أَوْ الْعَشْرِ الْآخِرِ ثُمَّ حَدَّثَ رَسُولُ اللَّهِ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَحَدَّثَ ثُمَّ اهْتَبَلْتُ

وَعَفَلْتُهُ قُلْتُ فِي أَيِّ الْعَشْرِينَ هِيَ قَالَ ابْتَغُوهَا فِي
الْعَشْرِ الْأَوَّخِرِ لَا تَسْأَلْنِي عَنْ شَيْءٍ بَعْدَهَا

(*Kultü fî eyyi ramadàn hiye*) “Dedim ki: Yâ Rasûlallah! Ramazan’ın neresinde?..” Tam geceyi yakalamak istiyor. “Ramazan’ın neresinde?” diye soruyor. Peygamber Efendimiz buyurmuş ki: (*İltemisûhâ fi’l-aşri’l-evveli ve’l-aşri’l-ahiri*) “Bunu Ramazan’ın ilk on gününde, son on gününde arayın!”

Bu hususta iyi duyamamış Peygamber Efendimiz’in cevabını, bir daha sormuş. Yâni biraz kaçırmış olduğunu söylüyor. (*Fî eyyi’lişrîne hiye*) “Bu hangi günlerdir yâ Rasûlallah?” diye, bir daha sormuş Peygamber SAS Efendimiz’e. O zaman (*kâle ibtegûhâ fi’l-aşri’l-evâhir*) “Ramazan’ın son on gününde onu bulmağa gayret ediniz, bulmağa çalışın!” Ama arkasından da demiş ki: (*Lâ tes’elnî an şey’in ba’dehâ*) “Bu sorudan sonra, başka soru sorma!” Yâni son on günü olduğunu söylüyor, artık ondan sonra da, daha fazla bana soru sorma demiş Peygamber SAS Efendimiz.

e. Peygamber Efendimiz’in İkazı

Ebû Hüreyre RA’dan gelen bir bilgide, Peygamber Efendimiz, Ramazan ayları geldikçe Ramazan’ın başındaki hatırlatma konuşmalarında, içinde Kadir Gecesinde olduğunu beyan edermiş. “Ramazan’ın içinde Kadir gecesi var, dikkat edin, gözünüzü açın, o Kadir gecesini yakalamağa çalışın!” diye beyan edermiş. Bir

keresinde böyle bir Ramazan ayı geldiği zaman Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:³

أَتَاكُمْ شَهْرُ رَمَضَانَ شَهْرٌ مُبَارَكٌ فَرَضَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ
صِيَامَهُ تَفْتَحُ فِيهِ أَبْوَابُ الْجَنَّةِ وَتُغْلَقُ فِيهِ أَبْوَابُ
الْجَحِيمِ وَتُغْلَى فِيهِ مَرَدَةُ الشَّيَاطِينِ وَفِيهِ لَيْلَةٌ هِيَ
خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ مَنْ حُرِمَ خَيْرَهَا فَقَدْ حُرِمَ

(ن. حم. هب. عن أبي هريرة)

RE. 10/1 (*Etâküm şehrü ramadân, şehrün mübârekün, farada'llâhu aleyküm sıyânehû; tüftehu fîhi ebvâbü's-semâ, ve tu'leku fîhi ebvâbü'l-cehennem, ve tükallü fîhi meredetü'ş-şeyâtîn; ve fîhî leyletün hayrun min elfi şehrin; men hurime hayrahâ, fekad hurime.*)

(*Etâküm şehrü ramadân*) “Size Ramazan ayı geldi. (*Şehrün mübârekün*) Bu ay çok mübarek, bereketli bir aydır. (*Farada'llâhu aleyküm sıyânehû*) Cenâb-ı Hak bu ayda oruç tutmayı size farz kıldı.”

Hatırlatıyor: “Mü'minler, Ramazan ayı geliyor,

³ Neseî, *Sünen*, c.IV, s.129, no:2106; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.230, no:7148; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.66, no:2416; Beyhakî, *Şuabü'l-İmân*, c.III, s.307, no:3600; İshak ibn-i Râhavyeh, *Müsned*, c.I, s.73, no:1; Abd ibn-i Humejd, *Müsned*, c.I, s.418, no:1429; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.III, s.1, no:8959; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.113, no:2594; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.8, s.739, no:23661; *Keşfü'l-Hafâ*, c.1, s.45, no:94; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.I, s.158, no:257; Münzirî, *et-Tergîb*, c.II, s.59, no:1489.

orucu farz, onun için aman orucunu tutun diye hatırlatıyor Peygamber Efendimiz.

(*Tüftehu fîhi ebvâbü's-semâ*) “Bu ayda semâ kapıları açılır.” Bunda mânâlar var. (*Ve tu'leku fîhi ebvâbü'l-cehennem*) “Cehennemin kapıları da kapanır. (*Ve tügallü fîhi meredetü's- şeyâtîn*) Şeytanlar zincirlere, kelepçelere takılarak bağlanırlar.” Yâni şeytanların müslümanları kandırma, aldatma şeklinde zarar vermeleri de engelleniyor.

Bunları anlattıktan sonra bir cümlesi daha var Peygamber Efendimiz'in: (*Ve fîhi leyletin hayrun min elfi şehri*) “Bunun içinde öyle bir gece var ki, bu gelen Ramazan'ın içinde öyle bir gece var ki, bin aydan daha hayırlıdır.”

Daha önceki vaazlarımda burada Ramazan'la ilgili pek çok hadisleri okuduk, gelenler dinlediler, biliyorsunuz Ramazan'ın ne kadar güzel, ne kadar sevaplı bir ay olduğunu. Ama o sevapların ötesinde çok özel, çok dikkate değer bir başka şeyi hatırlatıyor Peygamber Efendimiz. Bir de Kadir Gecesi var diye özellikle beyan ediyor. “Dikkat edin, Ramazan geliyor, bak onun içinde bir de bir Kadir Gecesi var!”

Buyuruyor ki arkasından: (*Men hurime hayrahâ fekad hurime*) “Bu Kadir Gecesini kaçırın, hayrını yakalayamayan, elde edemeyen, kaçırmış olur Ramazan'ı. Yâni büyük ziyana uğrar.”

f. İ'tikâf Etmenin Mükâfâtı

Onun için, Peygamber SAS Efendimiz, kendisi

Kadir Gecesini bulmağa şöyle bir tedbir ile, bize de yol göstermiş kendi hayatında:

Ramazan'ın son on günü olduğu zaman, ibadet maksadıyla evinden de ayrılıp, camiye yerleşip, gece gündüz camide kalmağa başlamış her Ramazan... Ömrünün, Ramazan orucu farz kılındıktan sonraki bütün senelerinde, Ramazan'ın son on gününde evinden ayrılıp, tamamen ibadetle meşgul olayım diye camide yatıp kalkmağa başlamış.

Bir seferinde, bakmış ki kadınlar bu işi elde etmiş, girişmişler, mescidin orası burasını perdelerle ayırmışlar. Onlar böyle ibadet edeceğimiz diye yerleri alınca, o zaman girmemiş Peygamber Efendimiz; kadınların olduğu yerde olmasın diye, Şevval ayına kaydırmış. Yâni Ramazan'dan sonra, bayramdan sonraki aya kaydırmış. O seneki i'tikafı gene yapmış.

Buna i'tikâf deniliyor. Yâni evinden de ayrılıp camiye girip artık tam ibadetle meşgul olma. Bunun adı i'tikâf, i'tikâf sünneti.

Peygamber Efendimiz nerede otururdu?.. Mescide bitişik evde otururdu. Mescidle beraber yapılmıştı evi. Arsayı kendisi satın alarak, bir tarafında mescidini yaptı, öbür tarafına da, bitişğine evini yaptı. Kapısı açıldığı zaman Peygamber Efendimiz'in, mescidinin içine adını atardı Peygamber Efendimiz. Yâni mescide kapısı vardı evinin.

Düşünün, mescide evi bitişik olduğu halde, Peygamber Efendimiz son on gün ne yapıyor?.. Daha yoğun ibadet edeyim, daha çok ibadet

edeyim diye artık evinde de yatmıyor, mescide geliyor. Tamamen mescidde vaktini geçiriyor.

Bu neden?.. Evin içindeki günlük yaşamdan kayıplar olmasın diye. Yemek var, konuşmalar var, hanımla, çocuklarla ilgili işler var... Yâni evin hali... Ama cami ibadet yeridir. Daha yoğun, daha tam, daha çok ibadet etmek için mescide geliyor. Yoğun, son derece tatlı, son derece güzel bir şey oluyor. İnsanın artık evinden de ayrılıp, tamamen kendisini böyle ibadete vermesi, çok tatlı bir şey oluyor, çok güzel bir şey oluyor. Ve Peygamber Efendimiz böyle yapmanın çok sevap olduğunu beyan etmiş.

Geçen gün o hadis-i şerîfi okumuştum; Ramazan'ın son on gününde i'tikâfa girenin sevabı, mükâfatı neydi: İki haccetmek ve iki umre yapmak kadar büyük sevap kazanıyor.

Biliyorsunuz haccetmek büyük bir ibadet, muazzam bir ibadet. Masraflı ve uzun zaman bir ibadet. Yâni sizin bir hac yapmanızı düşünün! Buradan Stokolm'den hac yapıp gelince kadar, bir kere en aşağı bir ay lâzım!.. Veya biraz sıkıştırabilirsiniz ama, gene de uzunca bir zaman lâzım! İşinizi ayarlamanız gerekiyor, bayağı bir ayrı kalmanız gerekiyor. Sonra bayağı da bir para vermeniz gerekiyor. Kara yoluyla gitseniz uzun bir yol. Uçakla gitseniz öyle... Masraflı. Hem masraflı, hem yorucu, hem de uzun...

İki tane hac, iki tane umre yapma kadar sevap veriyor Ramazan'ın son on gününde insanın i'tikâf etmesine.

g. Allah'ı Tanımamız Lâzım!

Şimdi bunlar neden, muhterem kardeşlerim?.. Olayları tesbit ettikten sonra nedenleri üzerinde de biraz düşünelim! Niye böyle?.. Allah-u Teâlâ Hazretleri bize yakın. Kur'an-ı Kerim'de bunu beyan bildiriyor. Karîb... Karîb, Arapça'da yakın demek. Allah-u Teâlâ Hazretleri bize yakın. Hatta Kur'an-ı Kerim'de buyruluyor ki:

وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ

(ق:١٦)

(*Ve nahnü akrabu ileyhi min habli'l-verîd*)
“Biz, o insanoğluna kalbindeki ana damardan daha yakınız. Şah damarından daha yakınız.”
(Kaf 50/16)

Başka ayet-i kerimeler var, orada da şu ifade var:

وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ

(الحديد:٤)

(*Ve hüve meaküm eyne mâ küntüm*) “Ey insanlar! Siz nerede olursanız olun, Allah yanınızdadır.” (Hadid, 57/4)

Pekiye, insanlar günahları işledikçe, Allah onlara yakın olduğu halde, insanlar Allah'tan uzaklaşıyorlar. Günah işledikçe perdeler geliyor, perdeler geliyor, kapanıyor, kapanıyor, kapanıyor engeller... Bakın şu arkanızı dayadığınız yastığın arkası dışarıdır. Az ötesi dışarıdır,

camın ötesi dışarıdır ama, cam var, duvar var; dışarıyı yakın ama, oraya gidemiyorsunuz. Evet, perde olursa, engel olursa, yakınlık engellenirse insan mahrum oluyor.

Veyahut şöyle diyelim: Dışarıdaki bir insan, o oturduğunuz yere oradan giremiyor. Yakın ama, mânî olunca gelemiyor yakınlığına rağmen. İşte kulun günahlardan temizlenmesi lâzım, arınması lâzım! Zihninin, kalbinin yıkanması lâzım! Bu engellerin kalkması lâzım!..

Allah kuluna o kadar yakın, neden ben Rabbime o kadar uzağım?.. Çünkü kafan başka yerde... Aklın fikrin başka yerde, keyfin başka yerde, düşüncelerin başka yerde... E sen onu istemezsen, o seni ister mi?.. Arayacaksın, isteyeceksin, seveceksin, gayret edeceksin, kavuşmağa çalışacaksın.

Yunus Emre'yi dinlemedin mi?.. Mevlânâ Hazretleri'ni okumadın mı?.. Büyük evliyaullahın Allah sevgilerinden hiç etkilenmedin mi o sözlerinden, onların o mübareklerin hayatlarından anlatılan parçalarından hiç etkilenmedin mi?..

Etkilenmiyor. Yâni, dış dünyayla uğraşiyor insanlar, dıştaki olaylarla oyalanıyor. Ama, asıl en güzel olan şeyden uzak kalıyor. Hazinenin üstüne oturuyor, hazinenin yanında duruyor ama, hazineden uzak oluyor.

Şimdi bu çelişkinin kalkması lâzım!.. Bu çelişkinin kalkmasının yolu kahve değil, sinema değil, tiyatro değil, çarşı değil, pazar değil, park değil, bahçe değil, plaj değil, dış dünya değil... İnsanın iç dünyasını tanıması lâzım! İç

dünyasına yönelmesi lâzım!

İç dünyasına yönelmesi dışarıda olmuyor. Sen tam düşünmeğe başlıyorsun, birisi geliyor, bir şey söylüyor, dağılıyor düşüncen. Tam güzel duyguları yakalıyorsun, hadi bir olay, engelliyor.

Onun için, insanın dış dünyadan kendisini sıyırıp, ilişkilerden sıyırıp, şöyle bir yoğunlaşması gerekiyor. Konsantre olmak diyorsunuz ya siz, konsantre; yâni *santr*, merkez demek... Konsantre olmak; merkezîleşmek, yâni dağınık olan şeyleri şöyle derleyip toplamak demek. Dağınık olan duygularını insanın, aklını, fikrini, düşünce kabiliyetini, sezgisini, sezme kabiliyetini, sezgi kabiliyetini ne yapması lâzım?.. Dağınıklıktan şöyle toparlayıp, Cenâb-ı Hakk'ı tanımaya yönlendirmesi lâzım!..

Her şeyi biliyor 21. Yüzyıl'ın akıllı insanları, Allah'ı hiç bilmiyor. Her zaman yanında olan, hem de kendisine en büyük iyilikleri yapmış olan, kendisini yaratan, yaşatan, hayat veren, nimet veren, sağlık veren, rızık veren Allah-u Teâlâ Hazretleri'ne bir teşekkür borcu yok mu insanın?.. Tanınması gerekmez mi?..

Her gün evine kucak kucak hediyeler gönderse birisi; insan o hediyeleri alsa, açsa, sevinse; ooo çok zengin mağazalardan çok yüksek, pahalı fiyatlı çok güzel hediyeler, kucak kucak her gün geliyor... Ne yapar insan?.. Ne yaparsınız, her gün böyle güzel hediyeleri alsanız?.. Hem de aile boyu herkese geliyor... Hanıma geliyor, ooo açıyor böyle kutuyu, güzel paketlenmiş kutuyu, içinden çıkan şeyi görünce şöyle üstüne

şey yapıyor, aman kumaş ne kadar güzel, dikişi ne kadar güzel, ne kadar iyi mal filan böyle bakıyor, hayran kalıyor. Sen açıyorsun kutunu, hediyeler... Çocuklar açıyor, seviniyor, amaaan sevincinden uçuyor oyuncaklar filan...

Bu hediyeleri gönderen kim diye merak etmez misiniz?.. Kim bu beni seven insan, bu hediyeleri her gün bana gönderiyor?.. Biz nimetler içinde yüzmüyor muyuz? Her gün nimetler içinde böyle yüzerek yaşamıyor muyuz?.. Nimet deryasında zevk ü safâ ederek yaşamıyor muyuz? Pekiyi bu niyetleri gönderen Allah'ı bilmemiz, tanımamız gerekmiyor mu? Teşekkür etmemiz gerekmiyor mu?.. E gerekiyor.

Nasıl tanıyacaksın? Aklın o tarafta değil! Aklını kullanmıyorsun, düşünmüyorsun!.. O zaman insanın ne yapması lâzım?.. Aklının dağınıklığını, kendisinin derbederliğini toparlaması lâzım, kendisine çeki düzen vermesi lâzım, gelmesi lâzım, bu konuya eğilmesi lâzım. Eğildiği zaman olur. Eğildiği zaman, yâni yoğunlaştığı zaman, konsantre olduğu zaman olur.

Allah-u Teâlâ Hazretleri, bir kulunun kendisini istemesinden çok memnun oluyor. Bir kulunun günahlardan dönmesinden çok seviniyor, çok razı oluyor, çok hoşnut oluyor. Yâni, kulu kendisine şöyle bir tavır, —jest diyorsunuz ya— şöyle bir hareket yaptığı zaman Cenâb-ı Hak'tan çok büyük teveccühler geliyor. Onun için insanın bunu yapması lâzım!

İşte İslâm bu fırsatı hazırlıyor insana... Hem de o kadar güzel hazırlıyor ki, böyle günlük yaşantının

içinden bir rampadan yavaş yavaş yükseltmeğe başlıyor insanı. Üç aylık bir süreç dikkat ederseniz. Receb ayında başlıyorsunuz, Receb ayı geçeli iki buçuk ay oldu, daha fazla oldu. Receb ayından başlıyorsunuz, kandiller, oruçlar vs. vaazlar derken yavaş yavaş o güzel aleme doğru yükseltiyor bizi İslâm, kandiller vs.ler.

Ramazan girince, daha da ibadetler, teravihlerle daha da yükselmeğe devam ediyoruz, göklere doğru çıkmağa devam ediyoruz, ediyoruz, ediyoruz, ediyoruz, Ramazan'ın sonuna geliyoruz, artık iyice insan ruhen, çevre bakımından, çevre de hazırlanıyor, Ramazan'da değişiyor çevre, değişmiyor mu? Hadis-i şerîfte belirtildiği gibi. Zaten mânevî çevremiz değişiyor da süsleniyor, güzelleşiyor. Cennetin kapıları açılıyor, cehennem kapıları kapanıyor, şeytanlar bağlanıyor da; biz de hissetmiyor muyuz o çevremizin değiştiğini?.. Ramazan'dan öncekiyle farklı değil mi şimdiki yaşam, çok farklı. Duygularımız çok farklı değil mi? Çok farklı, çok güzel!..

Bu hazırlanmış çevrede, en son noktada artık göklere çıkmışken, en yüksek mertebelere çıkmışken; on gün de sen Cenâb-ı Hakk'a, onu tanımak için, onu bulmak için, ona ermek için, onun sevgisini yakalamak için girdiğin zaman çalışmağa, o zaman muradına eriyor insan, kavuşuyor, kavuşma oluyor. Çok güzel bir düzenleme. Yâni İslâm'ın böyle kulu alıp da Cenâb-ı Hakk'ın dergâhına doğru getirmesi çok güzel görülüyor. Yâni Receb, Şa'ban, Ramazan, Ramazan'ın sonu, ondan sonra Kadir Gecesi...

Peygamber Efendimiz, o Kadir Gecesi'ni

yakalamak için, peygamber olduğu halde, her türlü mükâfata erdiği halde, on gün evinden ayrılıp camide ibadet ederse, anlayın işin ne kadar önemli olduğunu!..

Allah-u Teâlâ Hazretleri bize de bu güzellikleri sevmeyi, bu güzellikleri yakalamayı ve ödülleri, mükâfatları, hediyeleri, nimetleri kazanmayı nasib etsin...

Çalışan çalıştığının ücretini alır. Bir hafta bir yerde çalışsanız, haftanın sonunda ne olur?.. Bir ay çalışsanız, bir ayın sonunda ne olur?.. Çalıştığınız yer size ücretinizi verir.

Kul da bir ay Ramazan'da Cenâb-ı Hak'la kulluk için, rızasını kazanmak için çalışıyor, oruçlar tutuyor, hayırlar yapıyor, iftarlar veriyor, teravihler kılıyor, dualar ediyor, tesbihler çekiyor, Kur'an- ı Kerim'ler okuyor, okuyor okuyor, neler yapıyor... E Cenâb-ı Hak Teâlâ Hazretleri karşılıksız bırakır mı kullarını? Mahrum bırakır mı?.. Patron işçisinin parasını veriyor da Cenâb-ı Hak, alemlerin Rabbi, yerin göğün hazinelerinin yaratıcısı, sahibi, kulunu mahrum bırakır mı?.. Elbette ki en büyük mükâfatları verir.

Onun için, biz o mükâfatları almağa yönelelim, sırt çevirmeyelim! İstemem ben bu mükâfatları deyip sırtını dönüp giderse, alamaz tabii. Mükâfatı almağa gelmezse alamaz.

Camiye gelmiyor, Ramazan olduğundan haberi yok! Ramazan'da bütün müslümanlar harıl harıl çalışıyorlar, bu çalışmamış. Ramazan'ın sonuna gelmiş, haberi yok... Kadir Gecesi olmuş,

bitmiş, ondan da haberi yok... Tabii, mahrum kalır. Yâni, ötekiler gözünü açıp çalışırken, bu böyle gâfil durursa, mahrum kalır.

Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi gâfillerden, cahillerden, tembellerden, gevşeklerden, duygusuzlardan etmesin... Cenâb-ı Hakk'ın rızasını kazanmak, sevgisini kazanmak çok büyük imkân, çok güzel bir şey... Allah-u Teâlâ Hazretleri hepimize, rızasını kazanmayı, sevgisini kazanmayı, sevdiği kul olmayı nasib eylesin... Şu Ramazan'daki mükâfatları almayı nasib eylesin... Herkese dağıtılan, çalışan mü'minlere dağıtılan mükâfatları almayı nasib eylesin... Ramazan'dan tertemiz, pırl pırl nurlanmış olarak çıkmayı nasib etsin...

Rabbimiz bizi rahmeti deryasına daldırsın... Rahmetiyle pırl pırl yıkasın... Nurlarıyla sar-sın... Kalbimizi tertemiz eylesin... Tertemiz bir müslüman olarak bundan sonra, Ramazan'dan sonra yepyeni bir hayata, yepyeni bir yüksek hayata, İslâmî hayata kavuştursun... Böyle yaşamayı nasib etsin...

El-fâtiha!..

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN
22. 12. 2000 - İSVEÇ

[Bütün MÜBAREK GÜN VE GECELER](#)
[sohbetlerine PDF olarak](#)
[ulaşmak için tıklayınız.](#)

SERVER
KÜRSÜ